

Att göra.

Handlingsplan

Jämställdhet och jämställdhets- integrering

Länsstyrelsen
Västernorrland

R.U.S.

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI
FRAMTID VÄSTERNORRLAND 2020

Diarienummer: 801-3545-15

Tryck: Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösand 2016

Denna handlingsplan går att få i alternativt format.

Förord

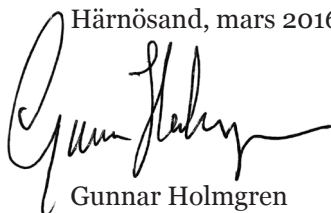
Jämställdhet är en demokratifråga och handlar i grunden om en rättvis fördelning av makt, kunskap och resurser samt om att värdera kvinnor och män lika. Det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden.

Jämställdhetsintegrering som strategi innebär ett varaktigt och kontinuerligt förändringsarbete. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska präglade beslut inom alla politiska områden, eftersom såväl ojämställdhet som jämställdhet skapas där beslut fattas och resurser fördelas. Detta ställer krav på att vidareutveckla ledningssystem och verktyg för verksamhets- och kvalitetsutveckling på ett sätt som beaktar ett jämställdhetsperspektiv.

Handlingsplanen för jämställdhet och jämställdhetsintegrering utgår från de nationella jämställdhetsmålen och är ett steg mot att konkretisera både Strategin för jämställdhetsintegrering och den regionala utvecklingsstrategin genom att identifiera länsgemensamma prioriteringar. Handlingsplanen kommer att vara vägledande för prioriteringen av projekt från de regionala tillväxmedlen.

Ett brett samarbete har genomsyrat hela processen med att ta fram länets strategi och handlingsplan för jämställdhet och jämställdhetsintegrering. En styrgrupp bestående av organisationer från hela länet har varit en viktig avstämnings- och förankringsyta för arbetet med handlingsplanen.

Härnösand, mars 2016

Gunnar Holmgren
Landshövding

Inledning

Länsstyrelsen Västernorrland fick i Regleringsbrevet för 2013 i uppdrag att utarbeta en strategi för jämställdhetsintegrering 2014–2016.

Strategin togs fram i samarbete med aktörer inom länet och en regional styrgrupp för jämställdhet skapades. I styrgruppen ingick representanter från bland annat Landstinget Västernorrland, Kommunförbundet, näringslivet, statliga myndigheter, Winnet, polisen, Mittuniversitetet, fackliga organisationer samt länets kommuner. Strategin överlämnades till Regeringen, Näringsdepartementet i februari 2014. Länspartnerskapet som består av ledande aktörer i länet står bakom strategin.

Strategins vision:

Länets aktörer har ett utvecklat arbete med jämställdhet och jämställdhetsintegrering.

Regionala utvecklingsstrategin - RUS

Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi (RUS) anger de länsgemensamma målen för perioden 2011-2020. Jämställdhet är en horisontell prioritering i RUS och en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling i vårt län. Jämställdhetsarbetet är därför av stor vikt för alla de mål som finns identifierade i RUS.

Att utifrån RUS identifiera mer konkreta handlingsplaner inom olika områden är ett nytt arbetssätt från länsstyrelsens sida. Det görs för att etablera en samsyn om de länsgemensamma prioriteringar som bidrar till att uppnå målen i RUS.

Utöver handlingsplanen inom jämställdhet kommer även handlingsplaner inom andra områden tas fram under åren 2015-2016.

RUS – HANDLINGSPLANER*

Handlingsplan för företagande och entreprenörskap	Handlingsplan för transportinfrastruktur	Handlingsplan för landsbygdsutveckling
Handlingsplan för innovation	Handlingsplan för informations- och kommunikationsteknik (IKT)	Handlingsplan för kompetensförsörjning
Handlingsplan för energi och klimat	Handlingsplan för jämställdhet och jämställdhetsintegrering	Handlingsplan för integration

* Handlingsplanerna kommer att vara styrande för finansiering från anslag för regional tillväxt och vägledning för Landsbygdsprogrammet, Regionalfonden, Socialfonden, Havs- och fiskerifonden, Interreg med flera.

Läget i länet

Den samlade bilden av läget i Västernorrland är att mycket arbete pågår men att många utmaningar kvarstår för att nå ett jämställt samhälle. I Länsstyrelsens rapport Kvinnor och män i Västernorrland, som publicerades våren 2015, framgår att det finns betydande variationer i hur situationen ser ut för länets kommuner.

De största utmaningarna är att bryta den könsuppdelade utbildnings- och arbetsmarknaden och att näringslivets ledningsstruktur fortsatt är starkt mansdominerat. Dessutom ökar andelen ungdomar, främst pojkar, som inte klarar grund- och gymnasieskolan med godkända betyg. Sjukskrivningarna i Sverige och i Västernorrland visar en stor skevhet vad gäller könsfördelning. Kvinnor är sjukskrivna i mycket större utsträckning än män, två av tre sjukskrivna är kvinnor.

Av rapporten Kvinnor och män i Västernorrland framgår även några områden där jämställdheten förbättras. Andelen kvinnor som driver företag har ökat, oavsett bolagsform. Över tid har kvinnors representation i politiska församlingar ökat men kvinnor och män har till stor del förtroendeuppdrag inom olika politiska områden. Männerna i Västernorrland tar också ut lika stor andel av föräldrapenning och tillfällig föräldraledighet som riksgenomsnittet (ca 20 procent), även om omsorgen om barn och funktionshindrade till största delen fortfarande är kvinnors ansvar. Arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor har sammanhållande struktur i form av en länsövergripande strategi och nätverk. Se relaterade dokument längst bak.

Handlingsplan

Handlingsplanen för jämställdhet och jämställdhetsintegrering är ett steg mot att konkretisera både Strategin för jämställdhetsintegrering och RUS genom att identifiera länsgemensamma prioriteringar.

Handlingsplanen utgår från de fyra nationella jämställdhetspolitiska målen och de för Västernorrland identifierade delmålen. Dessutom kopplar den till de olika målen i RUS. Handlingsplanen anger de aktiviteter aktörerna i Västernorrland prioriterar de kommande åren för att nå de gemensamt uppsatta målen.

- Det övergripande målet med handlingsplanen är att säkerställa förutsättningar för att jämställdhetsperspektiv integreras i allt arbete.
- Syftet med handlingsplanen är att styra verksamheten så att de uppsatta målen nås. Handlingsplanen syftar även till att stärka kopplingen mellan de uppdrag som rör jämställdhet i de olika styrande dokumenten.

Handlingsplanen kommer även att vara vägledande för prioriteringen av projekt från de regionala tillväxmedlen (1:1).

Strategin för jämställdhetsintegrering

Strategin för jämställdhetsintegrering som togs fram 2014, ska vara vägledande och styrande. Den anger kompassriktning för alla aktörer i länet som arbetar med jämställdhetsintegrering. Ökade kunskaper om jämställdhet och att jämställdhetsintegrera verksamheter är viktiga verktyg för verksamhetsutveckling och kvalitetsarbete. Med jämställdhetsintegrering som strategi har organisationer utsikten att komma åt och ändra de normer, förväntningar och värderingar om femininitet och maskulinitet som gör att de reella villkoren i samhället är fortsatt ojämställda.

Jämställdhetsintegrering som strategi innebär ett varaktigt och kontinuerligt förändringsarbete. Att det bedrivs systematiskt och långsiktigt är en uttrycklig framgångsfaktor när ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas. Jämställdhetsintegrering motverkar att jämställdhetsfrågor blir sidordnade frågor eller projekt; istället ska dessa frågor genomsyra hela den verksamhet som avses så att resultatet blir bestående. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska prägla beslut inom alla politiska områden, eftersom såväl ojämställdhet som jämställdhet skapas där beslut fattas och resurser fördelas. Detta ställer krav på att vidareutveckla ledningssystem och verktyg för verksamhets- och kvalitetsutveckling på ett sätt som beaktar ett jämställdhetsperspektiv. Strategin har de jämställdhetspolitiska målen som fokusområden och innehåller identifierade delmål för Väster-norrlands län.

Mål 1: Makt och inflytande

En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

- Jämn representation av kvinnor och män (40-60 procent) på ledande positioner och i styrelser (i offentlig sektor, näringsliv, politik och föreningsliv).
- Alla kommuner och regionala aktörer arbetar med jämställdhetsintegrering av sin verksamhet.

Mål 2: Ekonomisk jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

- Den könssegregerade arbetsmarknaden ska brytas.
- Alla tjejer och killar ska ha möjlighet att klara grund- och gymnasieskolan.
- Kvinnor och män ska ha samma möjlighet att starta företag.

Mål 3: Obetalt hem- och omsorgsarbete

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

- En jämn fördelning av föräldraskapet och föräldraledigheten.
- Jämn fördelning av omsorgs- och hemarbete.
- Minska kvinnors sjuktal.

Mål 4: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Kvinnor och män, tjejer och killar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

- Barnperspektivet ska genomsyra alla delar av kedjan. Tjejer och killar, kvinnor och män som utsätts för våld i nära relation ska uppmärksammas.
- Tjejer och killar, kvinnor och män som utsätts för våld i nära relation ska uppmärksammas
- Stöd till våldsutsatta och våldsutövare ska kännetecknas av god kvalitet.

Tillvägagångssätt vid framtagande av handlingsplan

Samverkan är central för att nå de mål som är uppsatta i länets RUS fram till 2020. Ett brett samarbete har därför genomsyrat hela processen med att ta fram länets strategi och handlingsplan för jämställdhet och jämställdhetsintegrering. En styrgrupp bestående av organisationer från hela länet har varit en viktig avstämnings- och förankringsyta för arbetet med handlingsplanen.

Handlingsplanen har diskuterats vid ett flertal styrgruppsmöten och en workshop arrangerades i april 2015. En förslagslista sammanställdes efter workshopen och utifrån den har länsstyrelsen skickat ut ett förslag till handlingsplan som sedan gått på remiss till alla involverade aktörer. Utifrån de inkomna svaren har en slutgiltig prioritering gjorts. Handlingsplanen har sedan fastställts efter ställningstagande av Länspartnerskapet.

Uppföljning och återrapportering

Handlingsplanen gäller för perioden 2016-2018. För att kunna anpassas till de snabba förändringar som sker i dagens samhälle kommer handlingsplanen för jämställdhetsintegrering att följas upp årligen.

Arbetet med handlingsplanen kommer att vara en del av rapporteringen för genomförandet av strategin till regeringen.

I regeringens utvärdering 2016 skall det undersökas i vilken grad insatserna har bidragit till att uppnå målet att jämställdhetsintegrera verksamheterna inom länsstyrelsen och i länet. Utvärderingen kommer att ligga som grund för myndighetens kommande plan för arbetet med jämställdhet.

Prioriterade områden för fortsatt utveckling

Prioriteringarna som finns angivna i tabellen är resultatet av den process som beskrivits ovan. Dessa anger inriktningen på länets arbete inom jämställdhetsintegrering under de kommande åren. De kommer även att vara styrande för finansiering av projekt från de regionala tillväxtmedlen.

Gällande det fjärde jämställdhetspolitiska delmålet– att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till fysisk integritet finns i Västernorrland en särskild strategi med aktiviteter. Den är myndighetsgemensam för de operativa myndigheter som har ett direkt ansvar för brottsoffer och för att förebygga och förhindra mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer. Se vidare gällande mål och aktiviteter i relaterat dokumentet Strategi mot våld i nära relationer i Västernorrlands län 2014-2016. Du hittar dokumentet på vår webb, www.lansstyrelsen.se/vasternorrland.

Så här läses tabellen

Överskriften i varje tabell är ett mål identifierat i strategin för jämställdhetsintegrering, vilka har direkt koppling till RUS.

Kolumnen **AKTIVITET** anger de gemensamt identifierade aktiviteterna.

Kolumnen **DELTAGARE** visar vilka som kommer att medverka till aktiviteten. Observera att detta inte är en slutgiltig lista. Aktörerna som nämns finns med för att underlätta eventuella samarbeten. Andra organisationer än de angivna är också välkomna att delta i arbetet.

Aktiviteter i Handlingsplan

Tabellerna anger aktiviteter som prioriterats i Västernorrlands län för jämställdhet och jämställdhetsintegrering under 2016-2018.

Mål 1. Makt och inflytande

Delmål 1.1. Jämn fördelning av kvinnor och män (40-60 procent) på ledande positioner och i styrelser i offentliga sektorn, näringsliv, politik och föreningsliv.

AKTIVITET	DELTAGARE
Erbjuda utbildning i genus och jämställdhet till valberedningar och bolagsstyrelser.	Länsstyrelsen Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
Erbjuda mentorprogram med jämställdhetsfokus och ett normkritiskt förhållningssätt för presumtiva ledare.	Länsstyrelsen Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun CSN
Stimulera insatser och uppmärksamma goda exempel på delat ledarskap (två personer delar på en chefspost).	Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun

Delmål 1.2. Alla kommuner och regionala aktörer arbetar med jämställdhetsintegrering av sin verksamhet

AKTIVITET	DELTAGARE
Alla aktörer tar fram könsuppdelad statistik som kommuniceras och problematiserar.	Länsstyrelsen Sundsvalls kommun Kramfors kommun Örnsköldsviks kommun Timrå kommun Landstinget Västernorrland CSN
Styrdokument ska vara jämställdhetsintegrerade.	Länsstyrelsen Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Timrå kommun Landstinget Västernorrland CSN MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap)
Alla kommuner har tillgång till person med kunskaper inom genus och jämställdhet.	Sundsvalls kommun Kramfors kommun Örnsköldsviks kommun
Utarbeta webbaserad jämställdhetsutbildning för arbetsgivare.	Länsstyrelsen Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Timrå kommun Landstinget Västernorrland MSB

fortsättning ►

fortsättning ►

Delmål 1.2. Alla kommuner och regionala aktörer arbetar med jämställdhetsintegrering av sin verksamhet

AKTIVITET	DELTAGARE
Jämställdhetsintegrering av fritidsaktiviteter, synliggör hur villkor, resurser och förutsättningar beror av kön.	Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Landstinget Västernorrland
Kompetensutveckling inom jämställdhetsintegrering för att kvalitetssäkra projekthandläggning.	Länsstyrelsen

Mål 2. Ekonomisk jämställdhet

Delmål 2.1. Den könssegregerade arbetsmarknaden ska brytas

AKTIVITET	DELTAGARE
Erbjuda kompetensutveckling i genus och jämställdhet till rektorer, lärarlag, förskollärare och studie- och yrkesvägledare inom alla utbildningsnivåer.	Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Timrå kommun Länsstyrelsen
Insatser för tjejer och killar för att uppmärksamma icke könstypiska branscher, särskilt inom vård-, teknik- och skogsbranscherna.	Kramfors kommun Länsstyrelsen Örnsköldsviks kommun Timrå kommun MSB
Identifiera nyckelpersoner för kompetensutveckling i genus och jämställdhet.	Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
Lyfta fram goda exempel på otraditionella yrkesval.	Kramfors kommun Örnsköldsviks kommun MSB

Delmål 2.2. Alla tjejer och killar ska ha möjlighet att klara grund- och gymnasieskola utifrån sina förutsättningar

AKTIVITET	DELTAGARE
Ta tillvara och omsätta erfarenheter och kompetens från genuspedagoger.	Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
Uppmärksamma skillnader i diagnos och vårdkonsumtion mellan tjejer och killar, och koppla detta till hur det påverkar deras möjlighet att klara skolan.	Kramfors kommun Örnsköldsviks kommun

Mål 3. Obetalt hem och omsorgsarbete

Delmål 3.1. En jämn fördelning av föräldraskap och föräldraledighet

AKTIVITET	DELTAGARE
Informera arbetsgivare om fördelar med delad föräldraledighet/VAB.	Sundsvalls kommun

Delmål 3.2. Jämn fördelning av omsorgs och hemarbete

AKTIVITET	DELTAGARE
Öka samhällsdialog kring fördelningen av omsorgs- och hemarbete, genom exempelvis kunskapsseminarier.	Sundsvalls kommun Landstinget Västernorrland Timrå kommun

Delmål 3.3. Minska kvinnors sjukskrivningar

AKTIVITET	DELTAGARE
Bidra till att förändra organiseringen av arbetsplatser i syfte att minska kvinnors sjukskrivningar genom att: <ul style="list-style-type: none">• gå från produktions till kapacitetsplanering,• jämna ut arbetsflöden,• och införa arbetsrotation där så krävs.	Sundsvalls kommun Kramfors kommun Timrå kommun Landstinget Västernorrland

Relaterade dokument

[Strategi för jämställdhetsintegrering 2014-2016](#), rapport nr. 2014:03,
Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösand.

[Strategi mot våld i nära relationer](#), Västernorrlands län 2014-2016, rapport
nr. 2014:23, Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösand.

[Kvinnor och män i Västernorrland 2015](#), rapport nr. 2015:6,
Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösand.

[Framtid Västernorrland, Regional utvecklingsstrategi 2011-2020](#),
Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösand.

Du hittar alla relaterade dokument på vår webb,
www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI
FRAMTID VÄSTERNORRLAND 2020

År 2020 ska vi nå målen i den regionala utvecklingsstrategin

Det här är en handlingsplan som identifierar hur vi i Västernorrland tillsammans ska nå de mål som finns uppsatta i den regionala utvecklingsstrategin, RUS. Planen är framtagen i bred samverkan med aktörer i länet. Länsstyrelsen har ansvar för den regionala utvecklingsstrategin och samordnar och publicerar därför handlingsplanerna.

Handlingsplanen är ett verktyg för länsstyrelsens prioriteringar av projektansökningar och listar aktiviteter kopplade till strategins mål.

På vår webb kan du läsa mer om RUS och handlingsplanerna som ingår i den.

Länsstyrelsen
Västernorrland